„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком и недељом на целом табаку, уторком на по табака.

Цена је за Аустро-Угарску:
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 к.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 к.
За Србију:
на четврт год. 8 дин., на по год. 16 дин.

Народни бројеви од петка, нарочито за шире народне кругове уређени, могу засебно да се претплате, а цена им је:
за 1 месец . . . . . 25 нов.
на четврт године . . . . . 75 нов.

ЗАСТАВА.

За ОГЛАСЕ плаћа се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова; за жиг се плаћа по 30 нов. сваки пут.
За „Приповедно“ плаћа се 20 нов. од врсте.

ДОПИСИ шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ.“

Уредништво и администрација „Заставе“ налази се у кући г. Јов. Т. Чавића, на пијаци.

НЕПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСЕ не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 нов.

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ.

БРОЈ 45. У НОВОМ САДУ У УТОРАК 23. МАРТА 1899. ГОДИНА XXXIV.

Како бране патријарха Георгија.

„Српски Сион“ је, нема сумње, веома добро обавештен о ономе што се догодило последњих дана али се чини невешт. Па опет нашао је згоду, да на веома „вешт“ начин моли за патријара пардона и да даде правац свима патријаревим пријатељима, како да га бране. Тврди, како се римокатоличка господа уздају у радикалан орган. Јер, док се „Застава“ радује победи православља у Сантову, у исто време шиба бичем ироније патријарха Георгија.

Дакле ради Сантова и угледа вере православне, треба оставити патријара Георгија на миру?! Нами је жао, али не можемо ући у ову замку „Српског Сиона“.

Интерес православља и интерес наше цркве не могу никада захтевати, да прикривамо зло, које се појави у цркви. Него на против! Кад грозничаво чувамо чистоту престола св. Саве и требимо губу из торине, тиме најбоље служимо интересу цркве и православља.

Свака установа мора пропасти, у којој се заклања зло и прикрива се оно, што је недостојно. Где год се не лечи, болест отима маха, те на крају проузрокује смрт.

Напослетку, кад је већ о Сантовчанима реч, ево да кажемо „С. Сиону“ отворено како стоји у том погледу ствар. Кад су Сантовчани чинили кораке да пређу у крило наше цркве, нису налазили од стране наших црквених власти никакве потпоре. Г. прота Купусаревић п. пр. није хтео ни у чем да им иде на руку, није чак хтео ни да говори с њима. То им је веома упало у очи. Они су дошли до уверења, као да и нису некима добро дошли. Те се тако догодило, да су се обратили на адвоката, те су у адвоката морали да траже савета и помоћи.

Кад је један од католичких великодостојника видео, да Сантовчане не може никако уздржати од тога, да пређу у православну веру, онда је двојици од главнијих људи дао путна трошка да оду у Шандор, молио их је, да тамо остану неколико дана и распитају се код кога хоће, о патријару, као и о томе: какво је стање у нашој цркви?

Људи су га послушали и чули су од Шандоровчана веома немиле ствари о патријару, чули су оно, што на жалост знају не само наши, већ и пештански, па и бечки врапци. А кад су се вратили господину католичком жупнику, рекли су му отворено на његово подругљиво питање: — Осетили смо ми и пре тога, да на управи српске православне цркве запиње и да није све чисто, али не одлазимо ми у православље патријара ради, него вере ради.

Ми смо у 37. броју „Заставе“ тек. год. донели ову ствар умотану у приповетку. Испричали смо, како је Јеврејин неки обишао Рим, те видео поред дивне цркве св. Петра и осталог сјаја: поквареност, свађу и пуно других порока, почев од поглавице, па на ниже. И оде у Цариград, где црква св. Софије блиста над осталима као месец над звездама, али и ту трулеж на све стране. Владике се отимају о патријаршество а ниже свештенство о владичанство, не бирајући средства.

И баш то јадно стање навело је Јеврејина да прими хришћанство, јер рече: „Кад поред све те покварености не нареди Бог, да се земља отвори и прогута несретнике, биће да је то права вера божија, која је позвана да пре а после људе поправи и приведе к Богу.“

Ми смо ову причу применули били на наше прилике, и споменули Георгија и Сантовчане и ако нисмо испричали цео случај.

Вара се онај, ко мисли да су Сантовчани слепи. Осетили су и сувише трулеж, која се шири од горе. И беше им тешко, кад им онако непотпуно одслужише службу на дан њихова прелаза у православље (јер су и пре тога бивали у православној цркви) и плакали су, кад их првог дана оставише без утехе и свештеника.

Сантовчани су видели и осетили, где их у крило наше цркве примају као силом и да од горе све иде као под морање. И питали су отворено: Зашто се боји патријар, кад се не бојимо ми?!

Зашто?!

Нека нам верује „Српски Сион“, да нити је у интересу цркве нит народа нашег, ако на престолу св. Саве седи човек, који мора да стрепи од свега и да се боји, неће ли га ма ко сваког часа — уништити. И најбоље би учинио и „Срп. Сион“ и остали пријатељи патријареви, да га не задржавају од његове намере, да што пре оде. То, и само то иште интерес наше цркве и народа нашег.

Ко је надлежан да суди патријарху?

Да световне власти не треба ніпошто увлачити у нашу цркву, то је тако јасно, да о том нећемо ни да говоримо. Епископ Змејановић није то ни учинио. Но, која је то наша власт, која је надлежна да суди патријарху?

„Србобран“ је поверовао своме псобавештеном извештачу из Вршца, да је епископ Змејановић тужио патријарха угарској влади, те додаје, да је у томе надлежан или наш народно-црквени сабор или синод; други нико.

Но као што смо видели, епископ Змејановић тужио је патријарха најстаријем епископу по посвећењу, и тражио је, да састави на основу IV. одељка §. 15. конзисторијалне системе екстрајудицијалну комисију, која има да суди епископима, а и патријарх није друго но „primus inter pares“ први (епископ) међу равнима. У екстрајудицијалну комисију улазе 2 члана конзисторије и 2 члана мотрополитског савета заједно са бележником.

Питање је: Да ли је ово коректно, или би требао, као што мисли „Србобран“, да суди сабор, или синод?

О сабору мислимо да не може бити говора. Истина, сабор од 1769. године судио је на заузимање краљевског комесара грофа Хадика темишварском епископу Видаку, и ослободио га је, али није имао за то одређена поступка. По данашњем саборском устројству у делокруг сабора не спада никако суђење епископима.

Иначе, док је патријарха Бранковића, неће бити другог сабора ван оног, који ће радити што му се наложи, то је патријарх већ много пута изрекао.

О синоду би свакојако могла бити реч. Сећамо се, да је недавно у Румунији судио синод румунском митрополиту и отерао га је у манастир. Но румунски синод има за то поступка.

Но ако нашем синоду и није још одређен тачан поступак, ту су канони, који му дају право да суди митрополиту патријару, нарочито ако се огреши о заповеди божије, па ма да се и у канонима тачно не одређује поступак.*)

Епископ Змејановић искао је састав екстрајудицијалне комисије вероватно за то, што је тамо судски поступак тачније одређен. Ми мислимо да до свега тога доћи неће, јер ће патријарх учинити што је наумио и уклонити се, али док то не буде, верујемо, да ће епископ Мирон примити позив, јер не може бити да ће хтети својим млаким држањем да продужи ове трзавице и нерешено стање.

Синод ће у осталом „стећи знања“ о томе, како епископ Змејановић беди начелника цркве, да се огрешио о 8. заповест божију, јер је тужба достављена председништву синода у препису. И држимо да и синод по дужности својој не може прећи преко те ствари ћутке.

Кад је већ дошло дотле, (а ми не завијамо него искрено кажемо, кад је већ тако, требало је да дође дотле) онда господо само што пре.

Овде нема и не може бити „мржње“, „подвале“ и „лажних сведока.“ Овде ће говорити званичне књиге, бројеви и један поглед биће довољан, да се види у чему је ствар. Ако патријарх Бранковић мисли да је невин, он сам у интересу свом, своје цркве и народа, мора без икаква затезања и шевр-дања порадити на томе, да се тужба против њега извиди што пре. Што пре и само што пре!

*) У првом правилу III. васеленског сабора, говори се, како је Јована Антиохијског 431. године 31. јула осудио сабор епископа и митрополита и свргнуо га због несторијанске јереси. Из овога се види, да сабор епископа и митрополита има права да суди и своме председнику. А др. Милаш у својој књизи: „Правила православне цркве с тумачењима“ вели на страни 286. о томе међу осталим. да сабору епископском (синоду) автокефалне цркве (као што је и наша) припада право да одлучује између осталог и о преступима свога председника.

О оптужби против патријарха Бранковића.

Карловци, 22. марта.

Овде су већ сви главни доглавници патријархови на совету. Тако је н. пр. стигао већ Ђура Ђурковић из Будимпеште и Тоша Бекић из Панчева. Очекује се и Ника Максимовић, за кога веле да је болестан. С друге стране послати су Вучковић и још неки у Нови Сад, да тамо где год узмогу заступају патријархову ствар.

* * *

„Србобран“ доноси по „Пешти Хирлапу“ вест, а вели, да је и он „Србобран“ добио из Вршца са поуздане стране исту вест, да је епископ Змејановић оптужио патријарха Бранковића угарској влади због проневере.

„Србобран“ жестоко напада епископа Змејановића, што се с тужбом својом обраћа мађарској влади, те је силом увлачи у наше автономне послове, па тиме љуто греши против канона и против наших автономних уредаба.

Јасно је, да су у овој ствари и „Пешти Хирлап“ и „Србобран“ нетачно обавештени, јер је епископ Змејановић тужио патријарха Бранковића најстаријем епископу по посвећењу и тражио од њега да састави екстрајудисцијалну комисију.

Међу тим о самом патријарху Георгију и његовој кривици пише „Србобран“ ово:

„Против патријарха Георгија чују се одавно разне тешке тужбе, међу њима многе са свим основане, и сабор их је до сада требао расправити. Али ко је томе највише сметао? Сам патријарх Георгије. Он није ни малим прстом мрднуо, да се састане сабор и расправи та одијозна питања; на против сметао је колико је год могао, да се сабор не састане, да му се запуше уста. Таким понашањем изазивао је против себе тужбе на мађарску владу, којој је наравно та прилика добро дошла, да се уплете у наше автономне послове; индиректно је, дакле, и сам крив свему томе“.

* * *

Кикиндска „Садашњост“ говори о подвалама патријарховим и о томе, како је он, патријарх, денунцирао епископа Змеја-

ПОДЛИСТАК

ИНТЕРНАЦИОНАЛНИ ЈЕЗИК.

С овим питањем још се непрестано баве људи у широком свету. Ту је не давно у Француској подгрејао то питање научењак Ернст Невил са једним чланком својим, који је био предмет и у париском Académie des sciences morales et politiques. У чланку своме дотиче се Невил старог пројекта, да се створи један интернационални језик којим би се у саобраћају образовани народи служили Мисао је та иначе врло стара. Још се и Валтер у прошлом столећу њоме занимао. Он препоручиваше 1770. руској царици Катарини II. да усвоји грчки језик као такав. Па ипак, једва крајем овога деветнаестога столећа позабавише се људи озбиљније око тога, да се створи један интернационални језик. Један је покушај у језику »Волапик« од Патра Шлајера, а други »Есперанто« од руског медицинара др. Цаменхофа Волапик је требао да послужи специјално трговачком саобраћају и у своје време побудио је јако интересовање, да су га многи почели изучавати и њиме се служити. Тако је на 2000 трговачких кућа употребљавало волапик и око 13.000 особа је кореспондирало њиме. За есперанто заузимали су се нарочито Толстој и славни професор оксфордског универзитета Ф. Максим Милер. Есперант броји хиљадама својих приврженика по државама Европе и Америке Ма да му је карактер изговора новолатински, опет за то има есперанто својих ученика највише у Русији, Шведској и Немачкој. Нови језик овај има своја два часописа. Један излази у Упсали, други у Епернеју Неки М. Ботронт радио је и сам дванаест година да створи један језик, али када се упознао са есперантом, напустио је своју идеју, и постао је пропагатор у поменутим листовима за есперанто. Сарадници на овим часописима били су поглавито Етранжер из Париза и Петит Бле из Брисела. Есперанто има већ и читаву библиотеку своју, која је доста велика. Ова библиотека има више од четрдесет речника за неких педесет живих језика, а има оригиналних списа и превода. Невил се не заузима баш јако за есперанта. Он хоће да докаже, да је есперанто само нацрт за интернационални језик. Али предлаже друго нешто, како би задобио народе за какав интернационални језик. Школе би — вели — биле најјаче средство у образованим државама, да се циљ у томе постигне. На име држи, кад би се 4—5 велесила удружило те прогласило један свој језик за интернационални, да би цело друштво, сви народи решили, да поред свога државнога и овај један као облигатан у школе уведе. Наскоро би се овоме начину придружиле и морале би се придружити и остале државе. Пошто би се то учинило, онда би се морао утврдити известан термин, да тај језик науче прво учитељи и учитељице. После другог опет термина, неби се могао нико и ніукакву иначе служби примити док не би потпуно владао тим језиком. Невил држи, да би се у току 30 година циљ постигла.

*

Тако забележисмо ову књижевну вест по једним немачким новинама Међутим држимо за извесно, да ће се око овога питања бактати још и цело 20-то столеће, па без сумње и још које после њега докле се коначно не реши. Но од свега је најчудније то, што се та ствар тако олако схваћа, да би се тобоже за 30 година путем учитеља и школа могао научити један »свој« језик. Та школа има посла и са својим рођеним језиком, а још да јој се и тим путем пронађени какав језик натури, па можда и какав волапик или есперант — е па да је на здравље! Школа и данас већ не почива на правој основи својој, сто за пример пека је баш наша српска основна школа. Са своје полиглотије изгубила је у опште карактер свој. Е сад н. пр. подајте јој и какав волапик, па куд је онда? А учитељи, зар да их не мимоиђе и ова чаша? Зар да се ваљада потерају и на курс каквог волапика, каквог есперанта. . . Ал да, то је тек замисао и то замисао једне вруће главе о којој ће се расправљати и идућег столећа, те шта се у тој даљини докопа. Међу тим ми само констатујемо, да се види, како људи и од науке у доколицама мисле о школи и учитељству, како су им то ситне ствари па и ништавне . . .

Т. К.

новића код угарске владе, како би спречио администраторство Змејановићево за епархију бачку, те нели међу осталим ово:

„Патријарх српски, највиша поглавица и представник цркве српске, и народа српског, пред највишом државном влашћу, подваљује саепископу своме проту државне тежње и смерове, а за један део своје пастве духовне и српскога народа у Угарској тврди, да ради противу државе и њених интереса“.

* * *

Под насловом: „Сукоб у српској цркви“ доноси „Magyar Ország“ чланак у ком вели у главном ово: Ми (т. j. „Magy. Orsz.“) донели смо још прекјуче вест, да се патријарх Бранковић спрема да отступи. Данашња „Застава“ потврђује ову вест, шта више вели да је то свршен чин (Ми смо јавили само толико, како поуздано знамо, да патријарх хоће да отступи, а да је већ отступио односно оставку поднео, то писмо јавили. Јер колико нам је познато, то се досад није догодило. Пр. ур. „Зас.“)

Уредништво „Magy. Orsz“ обратило се министарству председништва, да дозна истину. Али тамо су изјавили, да никаква оставка патријархова нити писмемо нити брзојавно није стигла на њих.

У министарству богоштовља и јавне наставе, рекао је Оскар Гемери, известилац, за српско-црквене школске ствари ово: „О оставци патријарховој незнам ништа, па незнам ништа ни о томе, да је вршачки епископ учинио пријаву против патријарха Бранковића. (Да је епископ Змејановић доиста тужио патријарха Бранковића о томе нема више сумње, само епископ Змејановић није тужио патријарха угарској влади, но нашим црк. властима. Пр. ур. „Зас.“)

Уредник „Magyar Ország“ а тврди да је говорио са једним чланом саборског одбора, који је уједно посланик угарског сабора и који познаје темељно наше ствари и тај му је рекао ово: „Да патријарх отступи са престола није немогуће ал није ни вероватно. Колико ја познајем Бранковића тога ни сикиром неможе човек протерати из Карловаца. Да је патријарх огорчен разумем, јер је био много нападан а није могао да се одбрани, вероватно хоће да добије какову изјаву поверења па за то проноси сам такове гласове о себи. (Волели би знати које је то автономно тело наше или ма и страно тело, које би по данашњим приликама могло да се веже за патријарха Бранковића и изјани му поверење. Пр. ур. „Зас.“)

* * *

„Pesti Hirlap“, по њему „Нова Слободна Преса“, и „Пештански Лојд“ говоре такођер о вести да патријарх Бранковић хоће да даде оставку, па ако му се оставка уважи да оде из државе. И сви веле, да су узрок његовој оставци сумничења, којима је у последње време био изложен.

„Пештански Лојд“ вели: „Пошто патријарх није у стању да се одбрани од тих сумњичења вероватно је решио да се повуче. Врло ће се брзо показати да ли су вести српских листова о отступању патријарха Бранковића истините и да ли је озбиљна одлука патријархова да даде оставку. А да ли су нападаји против патријарха Бранковића, истинити или не то ће показати истрага. Тек пошто се то покаже може бити реч о оставци патријарха Бранковића, јер то категорично захтева његова част и то категорично захтева интерес српске цркве. (Ми никако не увиђамо да се та ствар мора извести до краја онда, ако патријарх Бранковић хоће да учини свему крај тиме, што би дао оставку и отишао из земље. Пр. ур. „Зас.“)

Овако пише „Пешт. Лојд“ у свом вечерњем листу од 19. т. м. а већ у идућем јутарњем броју доноси из Карловаца оне редове: Није истина да патријарх Бранковић хоће да отступи, није истина да је епископу Змејановићу обустављена плата, није истина да је наређена икаква истрага против патријарха због проневере.

* * *

Као што је читаоцима „Заставе“ познато, ми смо у броју од петка из Срем. Карловаца донели кратак извештај, у коме се вели, да смо са најпоузданије стране извештени, како се у патријарашком двору догодило у четвртак по подне нешто ванредно. Патријарху Георгију беше у један мах јако повлило, те је једној особи изјавио, да се жели уклонити с престола српске патријаршије, па напустити и државу. Јавили смо и то, да у онај мах још није избило на јавност, шта се догодило, али да је одлука патријархова стална и непромењива. Када нам је испало за руком, да доцније набавимо из Карловаца оптужбу епископа Змејановића против патријарха Бранковића, као и датум те оптужбе, онда нам на мах постаде јасно, шта се беше догодило у карловачком двору у четвртак по подне.

И ако нам у овај мах изгледа, да је горња одлука патријархова поникла у стању, када он беше скрушен и сломијен, ипак смо извештени поново, да је патријарх још увек тврдо решен, да напусти патријарашки престо и државу, као најбржи и најмудрији излаз из овог ужаса.

Ми смо извештени накнадно из Карловаца и о томе, да неки пријатељи патријарха Бранковића и ако увиђају, да патријарх треба да иде, задржавају га од тога корака бар дотле, док не би добио какве такве задовољштине и док му се не би утр'о пут, да се може под згоднијим приликама повући натраг.

Нами и нехотице пада на памет Банфијева афера у угарском сабору. Банфијева афера беше са свим друге врсте па ипак, кад поста немогућ, није хтео да напусти своју министарску столицу, него се дао натоцијати од својих „пријатеља“, (који су имали својих личних интереса), да истраје докле год може. И барон Банфи постигао је само то, да се обрукао још већма и да изазове још јаче тј. ствице, па је опет морао да оде без и најмање сатисфакције и јаче се обрукао но икад дотле. Патријарх Бранковић врло добро зна, да у нашем народу не може да буде никакве странке, која би пристала да се ова ствар забашури, и да у истини постане сукривац његов. Знајући све то, држимо да је намера патријархова заиста одлучна, да ју он неће променути, те изложити и себе и цркву нашу и народ наш, још јачим тј. ствицама.

* * *

Патријарх Бранковић. Као што нам најпоузданије јављају из Карловаца, ово је дана патријарх заклео све чиновнике при врховној автономној управи, које је саборски одбор пре две године проглашио као сталне. О овом догађају говори се веома много данас у Карловцима и чуде се, како се сетио патријарх баш сад да заклиње чиновнике на верност и послушност и да неће издавати никакве тајне, кад је ту заклетву требао да узме од чиновника онда, кад су били проглашени као стални. Нами изгледа, да је сад све већ доцне и да епископ Змејановић није могао подићи онако тешку оптужбу а да није имао у рукама најпоузданија дата.

Политичке вести.

Стара Србија. Арбанаси су имали збор у Скадру и претресли решења са пећске скупштине. На овом збору, где је било и мусломана, решено је, да се збор придружи арбанаској лиги. Турска не стаје на пут оним арбанаским покретима, него их још потпомаже само не чини то јавно да се не замери Русији. Пре неког времена послато је у село Гивани ди Мидија више стотина сандука са оружјем Са овим оружјем биће наоружани Арбанаси у случају рата. Аустро-угарски генерални конзул у Скадру раздао је ових дана Арбанасима око 2000 хектолитара кукуруза, што до сад није радио па би у време неродице, а прошле године је храна добро родила и у народа има доста кукуруза. Руска штампа вели, да према овим гласовима нема сумње да је Аустро-Угарска умешана у покрет арбанаски.

† Димитрије Катић.

Из Београда нам стиже тужна вест, да је прошле суботе после подне испустио своју племениту душу Димитрије Катић, у Црквенцу, малену селу питоме и поносне Ресаве а своме родном месту.

Димитрије Катић родио се, као што рекосмо, у селу Црквенцу у Србији год. 1843. Катић није полазио бог зна какве школе. Свршио је само 4 гимназијска разреда и земљорадничку школу у Србији. По Катић је још као ђаком врло много читао и учио, па и касније кад је свршио школу и одао се ратарском животу, кад је живео врло просто и умерено, није испуштао књигу из руку. Као ратар врло је много давао па књиге и оставио после себе скупоцену библиотеку. Катић је лакоћом читао и немачки и француски и оба језика потпуно разумевао. Сетимо ли се још његовог напредног дара и бистроће ума, онда нам није ни најмање чудновато, што су за њега знали не само Срби у свих крајевих где их има, већ и синови страних образованих народа. И онда нам је потпуно јасно, да је Катић био један од најинтелигентнијих и најспремнијих синова Србије. Катић беше дуго година посланик, па подпредседник и председник народне скупштине. Кад би он устао да говори, настала би увек мртва тишина. И начелни противници његови нетренимице би слушали његову реч, јер су били уверени, да је она била добро промозгана и језгровита. Но све то није сметало Катићу, да носи народно ратарско одело и да ради своју земљу. Катић беше право дете народа свога и као такав, неустрашив борац за народна права. Он је припадао радикалној странци и био један најглавнији и најтемељнији стуб њен. Није било те силе, која би кадра била да га пољуља. Као тврда, непомична стена стајао је он увек бранећи народ и његова права. А како је Катић био љубљен и поштован у својој домовини, најбоље сведочи ово, шта пишу београдски листови о његовој смрти:

„Како не би жалили за човеком, који дочека да буде сед као овца са старачким борама на лицу, а не поклизну са онога часног пута, којим беше пошао? Како да не жалимо човека, који и у најтежим моментима беше она тврда и непомична стена, коју не беше у стању нико раздробити? Како да не жалимо човека, који као народни представник са највећим осећајима говораше за добро народа, за срећу и напредак Србије.

Како да не жалимо човека, коме част, поноС и поштење беше најмилије, јер се не беше родио тај, који је на њега могао утицати да он скрене са свог пута; да промене мишљење своје, па бар да поклизне макар мало? Јест! Тога живог створа не беше на земљи. Не нађе се тај, који то могаше учинити.

Како да не жалимо човека, који као народни представник дубоко и тужно јаукаше, кад се што год решаваше, чему он по својој памети и нахођењу беше противан, једино ради добра народа српског. Пок. Катић не беше школован човек али беше пун духа. Необичном марљивошћу и својом вредноћом, пок. Катић беше се толико усавршио, да он учествоваше у свима питањима, па чак и у чисто стручним стварима са великим разумевањем и са јаким разлозима говораше он, о овој или оној ствари.

И ето дође и тај несретни дан, кад пок. Катић мораде напустити за навек, како своју породицу, тако и све нас и за којим сви заједнички плачемо, јер смо у пок. Катићу сви много изгубили.“

И ето тога човека нестаде баш у најодсуднијим данима по Србију, губитак овај тим је већи, осетнији. Но смрт не пита ни за шта никога, нештеди никога. И ми на непобусаном још гробу Катићевом, тугом у срцу велимо: Лака ти била црна земља, храбри и неуморни борче за народна права! Мирно почивај у хладном гробу своме!

У одбрану автономије.

Ботошка црквена општина придружила се једногласно новосадској црк. општини ради представке на браћа у стварн сазива пар. црк. сабора.

Вести из места и са стране.

Пред синод. „Српски Сион“ јавља да је у суботу председавао патријарх у митрополитском савету. Међутим то неодговара истини јер је митрополитском савету председавао епископ Михајило!! Епископ Мирон отпутовао је из Карловаца у суботу по подне у Пакрац, али се надају у двору да ће се још вратити и учествовати у синодском заседању.

Истрага против владике. За време трајања седница саборског одбора пронесена је била вест, како је саборски одбор решио, да се вршачком владици због непослушности према својој предпостављеној власти обустави издавање плате од 1. апр. т. г. Ова вест је како јављају неоснована. То је остављено за доцније а за сада је саборски одбор изаслао један одбор, који ће против вршачког владике Гаврила истрагу спровести, те у своје време одбору извештај поднети. У том одбору је: Мирон епископ, Др. Н. Максимовић, Јосиф Јагић, Др. М. Полит као фискал и Мејацић као перовођа.

Новосадска штедионица — одржала је дана 14. марта о. г. своју редовну главну скупштину. Ова је скупштина била без сумње врло важна после оне невоље, која је овај завод задесила. Зато је и била јако посећена. Од 500 деоница било је заступљено 378. Председавао је Ђура Вукићевић адвокат. И како се чини сад, ова ће штедионица моћи отпочети поново свој рад, јер доказано је и тачно испостављено, да су управа и надзорништво одиста уплатили, односно потпуно осигурали 225.000 фор. даље да млинове менице чине укупно 325 000 фор.; но код тих меница осим млине ни на ком другом нема регреса и напослетку да конто приватних дужника износи 140.000 фор. али да ће при реализовању тих потраживања бити сигурна губитка од 40—50.000 ф. Закључено је пак, да се покриће управе и надзорног одбора од 225.000 фор. има сматрати да је уплаћено, да се резервни фонд од 100.000 фор. у име губитка отписује, но регрес од млина, да се има узети у штедионицу као гарантни фонд до потпуне уплате од 140.000 фор. код приватних дужника. Тако ће на конту резервног фонда преостати само 455 фор. 30 новч., докле акциони капитал остаје нетакнут. После једногласног закључка у овоме издата је апсолуторија управи и надзорништву. — Још јаче сигурности ради предложила је управа да се емитују 500 нових првенствених деоница, на које ће се пре свега 6%, а на старе деонице 5% плаћати и остатак добитка подједнако делити. Од тих акција је примила на себе повећи део прометна трговачка банка у Будимпешти. Но то ће све решити друга скупштина, која ће се одржати 28. марта т. г. Тада ће се бирати и нова управа и надзорништво.

Српска банка у Загребу. Поводом треће главне скупштине овога српског великог новчаног завода, која је одржана 12. марта о. г. бележимо ово: Овај завод напредује врло лепо. Како се на почетку држало, да ће Загреб бити незгодно место да се оствари првашња замисао о њему, кратко време већ уверило је свакога о противноме. Банка ова напредује врло дивно. Њен је промет био у прошлој години преко 30 милијуна фор. Деоничари добијају на свој уложени новац скоро 6%. Резервни фонд чини укупно 120.000 фор. Банка је спремала и засебни јамчевни фонд, који износи на 200.000 фор. и то на цел одпочињања у већем размеру; издавање хипотекарних зајмова у вези са комисијом хипотекарних заложница. Ова банка чини припреме да у Будимпешти отвори своју филијалу. Ова ће филијала бити од грдне помоћи и користи не само за банку саму већ и за српске трговце и подузетнике као посредник код купа и продаје робе и трговачког промета у опће. Нарочито се истиче код ове банке то, што она узима у закриље и потпомаже оснивање српских земљорадничких задруга. Од тих је до данас акцептирано код ње 40. које броје 1030 чланова и уживају кредита 53.000 фор. Нарочити органи банчини упућују земљорадничке задруге и води контролу над њима. Према свему види се да овај завод стиче све више и више јавног гласа и опћег уважења те се сам собом у свему препоручује.

За Сантовчане — приложила је и у својој главној скупштини одобрила и Ботошка црквена општина 50 фор. на зидање цркве и школе.

Накнадни вашар. Месна варошка капетанија издала је објаву да ће се накнадни вашар овде у Новом Саду одржати 3. 4. 5. (15. 16. и 17.) априла т. г. на који је дозвољено и свиње дотеривати.

Бесно псето. Јављају нам из Карловаца: Код нас је дошло од некуда бесно псето, ујело више паса и два човека једног карловчана и једног странца. Обадва човека су одмах послата у Пастеров завод у Пешту. Када је ово бесно псето убијено, нађено је на њему више уједа. Месна полиција издала је услед тога строгу наредбу да се сви пси у вароши имају за 40 дана на ланцу држати.

Србин — чувени немачки песник. — Под насловом „Stephan Milov“ изашле су прошле године у Лајпцигу литерарне скице од Макса Моролда на немачком језику. Стеван Милов је пореклом Србин, а данас уважени немачки песник. Српском свету познат је он поодавно, једно по преводима његових песама, које су на српски преведене са немачког језика и штампане, а друго по његовом преводу српских народних песама на немачки језик, као и многим његовим песмама, које је самостално спевао на немачком језику по узорима српских народних песама. Прошле године прославио је Милов у кругу многих својих пријатеља своју шездесетогодишњицу живота, те је том приликом изашла и књига под горњим насловом. Она садржи податке о личности и критичку расправу о књижевним радовима Милова.

Статуа кнеза Милоша Великог у Крагујевцу. У своје време јавили смо у нашем листу да је велика гимназија у Крагујевцу одликована називом Милоша Великог. Сада дознајемо да је, на предлог директора исте гимназије, министар просвете решио, да се за свечану дворану гимназијске зграде у Крагујевцу изради статуа великог владара Милоша. Вајар Симеон Роксандић, који је у овај мах учитељ цртања у истој гимназији, поднео је ових дана министарству нацрт за такав споменик и министарство га је примило, одобрив за извођење тога споменика суму од 4000 динара. Ова нова статуа израђује се према верним сликама Милошевим, из последњих година живота му. Висока ће бити два метра, а сместиће се у нарочито зготовљеним зидском удубљењу, које ће бити изведено у дорском стилу. Г. Роксандић је свој посао већ започео, и, кад буде довршен и у дворници сместен, откриће се ученицима и становништву крагујевачком уз нарочиту светковину. Тако ће, дакле, и стара престоница Милоша Великог добити статуу свог врсног господара.

Божја казна. Читамо у „Цариградским Гласнику“: Званични лист Ерзерумског вилајета доноси, како су ту не давно петнајесторица зликоваца из племена Џамедани отишли у казу Пасмилер да силом отимају од сељака новац и жито, кад их на путу изненада покри с грдним треском огромна лавина (одвалина) слеђеног снега са планине. Седморица су нашли одмах смрт под снегом, а остали су мање више озлеђени, те их је полиција похватала.

Куга у Цеди. — „Цар. Гласник“ пише: Из извештаја санитетског инспектора у Цеди, видимо, да куга у Цеди непопушта. Од 11. фебруара до 6. марта умрло је свега 55 лица од куге. Данас има смртних случајева по 3—4 дневно.

Зима у унутрашњости. — У Турској се свуда повратила јака зима са снегом. У Сивасу је пао велики снег. У Скопљу и Битољу бесника је бура више од 30 часова. Многа минарета и велики број димњака срушила је бура, многи су кровови однесени. Брда и планине покривене су великим снегом. Срећом не беше људских жртава.

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић. Српска штампарија дра Свет. Милетића у Новом Саду.